

Planlægning for vindmøller

Den rigtige placering af en vindmølle er af afgørende betydning både for møllens evne til at producere elektricitet og for befolkningens accept af vindmøller i landskabet.

Hvem bestemmer, hvor der kan opstilles møller?

Planlægningen for landbaserede vindmøller varetages af kommunerne, som har ansvaret for kommuneplaner og lokalplaner. De statslige miljøcentre kan rådgive kommunerne og desuden har de statslige miljøcentre planlægningskompetencen for landbaserede vindmøller på 150 meters totalhøjde og derover. By- og Landskabsstyrelsen under Miljøministeriet tager sig af tvivlsspørgsmål vedrørende lovgivningen og udstikker de overordnede retningslinjer.

Alle vindmølleplaceringer skal passe ind i den fysiske planlægning og vindmøller kan kun rejses i overensstemmelse med gældende love og regler – bl.a. plan-, naturbeskyttelses- og bygge Lovgivning, samt støj- og tilslutningsbekendtgørelserne.

I Danmark skelnes der mellem planlægning for havvindmøller og planlægning for vindmøller på land. Planlægning og beslutninger om vindmøller på havet foretages af Energistyrelsen og Klima- og Energiministerien. Se Faktablad P4, "Vindmøller på havet".

Kommunerne i central rolle

Efter den kommunale strukturreform har kommunerne fra 1. januar 2007 overtaget en række af de tidligere amters planlægningsopgaver, herunder vindmølleplanlægningen. Jævnfør loven om planlægning, § 11a, 5, skal kommunerne i deres respektive kommuneplaner udpege mulige vindmølleområder.

Udover planlægningslovens forskellige bestemmelser om udarbejdelse af lokalplaner, høringsprocedurer, eventuelle vurderinger af virkninger på miljøet (VVM) og andre reguleringer, udsender Miljøministeren hvert fjerde år en række udmeldinger til kommunerne om

Visualisering af 5 150 m høje vindmøller fra VVM-redegørelsen "Vindmøller nordvest for Brorstrup, juni 2008".
Visualisering og foto: SJ-Consult

statslige interesser i forbindelse med nye kommuneplaner. Disse statslige udmeldinger berører traditionelt også vindmølleområdet og kommunerne skal tage hensyn til disse udmeldinger i udarbejdelsen af kommuneplaner. Den seneste statslige udmelding er fra december 2006.

Klima- og energipolitiske udmeldinger både nationalt og i EU har i stigende grad peget på en øget anvendelse af vedvarende energi, herunder ikke mindst vindmøller. I januar 2007 fremlagde regeringen en vision om, at Danmark på lang sigt helt skal frigøre sig fra fossile brændsler og i stedet anvende vedvarende energi. I februar 2008 blev indgået en ny energipolitisk aftale med bl.a. krav til kommunernes planlægning. En særlig lov om vedvarende energi trådte i kraft 1. januar 2009 som udmøntning af denne energipolitiske aftale.

Ønsket om øget anvendelse af vedvarende energi, sammenholdt med den kommunale strukturreform og den teknologiske udvikling i retning af større vindmøller end tidligere, var baggrunden for arbejdet i regeringens planlægningsudvalg for vindmøller på

land. Dette planlægningsudvalg færdiggjorde primo 2007 en rapport med anbefalinger og retningslinjer for den kommende vindmølleplanlægning.

Nyt planlægningscirkulære

Retningslinjerne for den hidtidige vindmølleplanlægning blev beskrevet tilbage i 1999 i det daværende Miljø- og Energiministeriums "Cirkulære om planlægning for og landzonetilladelse til opstilling af vindmøller". Den tilhørende vejledning blev udarbejdet i 2001.

Udviklingen i energipolitik, teknologi og kommunal struktur har nødvendiggjort et nyt cirkulære og i maj 2009 udsendte By- og Landskabsstyrelsen et nyt cirkulære med tilhørende vejledning.

Planlægningscirkulæret fastlægger blandt andet:

- Gennem planlægningen skal der tages hensyn til nabobeboelse, natur, landskab, kulturhistoriske værdier og jordbrugsmæssige interesser - ved siden af den bedst mulige udnyttelse af vindenergien.

- Vindmøller skal fortrinsvis opstilles i grupper, og grupperne skal opstilles i »et i forhold til landskabet let opfattet geometrisk mønster«. Opstilling af enkeltstående møller er dog ikke udelukket.
- Nye vindmøller skal indpasses i landskabet med en vejledende afstand til andre vindmøller på 28 gange møllens totalhøjde. Afstanden kan variere afhængig af den konkrete vurdering af den landskabelige påvirkning og der er således ikke tale om en minimumsafstand.
- Ved planlægning for en eller flere vindmøller tættere end ovennævnte afstande skal der redegøres for at ”den landskabelige påvirkning af anlægene under ét anses for ubetænkelig”.
- Vindmøller må ikke opstilles nærmere nabobeboelse end 4 gange møllens totalhøjde. Det vil sige højden målt fra vindmøllens fod til toppen af øverste vingspids, når denne er højest. (Ejeren af vindmøllen må dog gerne selv have beboelse indenfor afstandskravet).

Regler om afstande og støj mv.

Lovgivningen stiller ikke krav om, at der skal være en bestemt minimumsafstand mellem møller eller grupper af møller. De ovennævnte afstande er altså i højere grad en vejledende afstand og det er den enkelte kommune, der kan tage beslutning om afstand mellem møller.

Bestemmelsen om at vindmøller ikke må opstilles nærmere nabobeboelse end 4 gange møllens totalhøjde er et afstands-krav, der supplerer støjbekendtgørelsens minimumsafstand til naboer. Støjgrænserne er bindende og der skelnes mellem støjgrænser i det åbne land og for egentlige boligområder. Se Faktablad P9: ”Støj fra vindmøller”.

Mulige skyggekast kan beregnes nøjagtigt, så der kan tages højde for problemer af den art allerede ved planlægningen af nye møller. Se Faktablad P 8: ”Skygger og blink fra vindmøller”. Det anbefales, at det ved planlægningen sikres, at nabobebyggelser ikke påføres mulige skyggekast i mere end 10 timer om året.

VVM

VVM står for Vurdering af Virkninger på Miljøet. Regler herom findes i en særlig bekendtgørelse og i planlægningsloven. Kommunen skal (i praksis typisk sammen med vindmølleopstilleren/bygherren) lave en VVM-redegørelse for alle projekter med nye vindmøller med

Skitse over et planlægningsforløb

Vindmølleopstilleren fremsender projektbeskrivelse til kommunen.

Kommunen sender et debatoplæg i offentlig høring med mindst 2 ugers høringsfrist vedr. ideer til indhold i den senere VVM-redegørelse.

Vindmølleopstilleren (bygherren) og kommunen udarbejder en VVM-redegørelse.

Forslag til kommuneplanretningslinjer udsendes i offentlig høring (mindst 8 uger) sammen med VVM-redegørelse.

Ofte vil kommunen parallelt med den offentlige høring af VVM, jf. pkt. 4, også fremlægge udkast til lokalplan i offentlig høring og ofte vil kommune/vindmølleopstilleren arrangere borgermøde.

Efter offentlighedsfasen tager kommunen beslutning om projektet og udsteder i givet fald en VVM-tilladelse og senere en byggetilladelse.

en totalhøjde på over 80 meter og for møllegrupper med mere end tre møller. Formålet med VVM-reglerne er, at miljøforholdene bliver grundigt belyst, før der gives tilladelse til et større byggeri. Der skal tilvejebringes retningslinjer i relation til kommuneplanen om beliggenhed og udformning af et VVM-pligtigt anlæg, før bygning og opførelse af dette må påbegyndes.

Byggelovgivning og lov om naturbeskyttelse

Ved planlægning af en ny mølleplacering skal man ikke kun følge bestemmelserne i planlægningscirkulæret. I byggeloven er der bl.a. bestemmelser om afstand til skel, og også naturbeskyttelsesloven har stor betydning for planlægningen af vindmøllers placering. Se Faktablad P3, ”Vindmøller i landskabet”

Lokalplaner og landzonetilladelser

En lokalplan er en konkret plan for et mindre område i en kommune. Det er kommunens opgave at tage stilling til, om der skal laves en lokalplan for en ny vindmølle eller en gruppe af møller, og at udarbejde en sådan lokalplan.

Planlægningscirkulæret fastslår, at en lokalplan for et vindmølleområde skal indeholde bestemmelser om møllernes præcise placering, antal, mindste og største totalhøjde samt udseende.

Landzonetilladelse kan kun gives på baggrund af en specifik udpegning i en kommuneplan eller på grundlag af en lokalplan. Kun husstandsmøller kan få en landzonetilladelse uden forudgående planlægning.

Klager over vindmølleplaner

Indsigelser og bemærkninger til vindmølleplaner kan fremsættes i de offentlighedsfaser, som er en del af kommunernes planlægningsprocedure. Inden en kommune giver tilladelse til opstilling af vindmøller gennem en lokalplan, kan man fremsætte bemærkninger i offentlighedsfasen, der er på mindst 8 uger fra lokalplanforslaget offentliggøres til det kan vedtages.

Men når en plan er endeligt vedtaget af kommunalbestyrelsen, kan man kun påklage retlige spørgsmål - for eksempel om fejl ved planens tilblivelse - til Naturklagenævnet. Selve planens indhold kan man ikke klage over. Kommunerne skal i hvert enkelt tilfælde vejlede om klagemulighederne.

Den nye lov om vedvarende energi

Regeringen indgik d. 21. februar 2008 et bredt forlig i Folketinget om en energiaftale, som bl.a. fastlægger nogle overordnede rammer for udbygningen med vedvarende energi frem til 2012. Heri indgår en aftale med KL om at kommunerne i deres planlægning skal reservere arealer til vindmøller svarende til 75 MW for hvert af årene 2010 og 2011.

Energiaftalen omfatter også en opfølgning på den tilbage i 2004 vedtagne udskiftningsordning. Ordningen sigter mod en samlet etablering af 350 MW vindmøllekapacitet som afløsning for nedtagningen af 175 MW ældre mindre møller.

Anvendelsen af de såkaldte skrotningsbeviser blev med energiaftalen forlænget til og med 2010. Kommunerne skulle ved udgangen af 2008 have tilvejebragt plangrundlaget for de 350 MW, men statusopgørelser fra By- og

Landskabsstyrelsen viser, at måltallet formentlig først kan nås omkring udgangen af 2009. Dog har ventetid på nettilslutning og ventetid på afgørelser i Naturklagenævnet betydet fortsat usikkerhed om igangværende udskiftningsprojekter kan gennemføres selv indenfor den forlængede tidsramme. På den baggrund blev partierne bag energiaftalen i efteråret 2009 enige om en forlængelse af anvendelse af skrottingsbeviserne med yderligere et år til udgangen af 2011.

Se også Faktablad P11, "Udskiftning af vindmøller".

Andre dele af energiaftalen er udmøntet i den nye lov om vedvarende energi (VE-loven), der trådte i kraft 1. januar 2009. Det drejer sig bl.a. om en helt ny og særlig erstatningsordning, som giver naboer til nye vindmøller mulighed for at rejse et erstatningskrav overfor vindmølleopstilleren til dækning af et eventuelt værditab på ejendomme i nærheden af den nye vindmølle.

En uafhængig taksationsmyndighed vil vurdere det eventuelle værditab på ejendommen og erstatningskravet skal rejses i forbindelse med kommunens høringsprocedure omkring VVM-redegørelse mv. Energinet.dk står for den administrative del af ordningen.

Kommuneplaner med langtidseffekt

En kommuneplan skal jfr. planlægningsloven fastlægge den enkelte kommuners overordnede mål og retningslinjer for udviklingen den næste 12 års periode. Med en teknisk levetid for en vindmølle på ca. 20 år, er det således naturligt, at der med udpegningen af mulige vindmølleområder laves en grundig og langtidsholdbar planlægning for vindmøller. En fornuftig langtidsplanlægning i forbindelse med kommuneplanerne sikrer således en god indpasning af nye vindmøller i forhold til kommunens egne ønsker til landskab og udvikling.

Den seneste energipolitiske aftale i Danmark rækker kun til og med år 2011, men klimapolitik og forsyningssikkerhed har tydeliggjort at vindmølleplanlægningen har et langt længere perspektiv. I de statslige udmeldinger til kommuneplan 2009 er det fastslået, at "Efter 2009 vil der fortsat være behov for opstilling af vindmøller på land. Det forventes, at der fremover vil være en forøget elproduktion ved vindenergi".

Kommunernes langtidsplanlægning kan medvirke til at sikre en kontinuerlig tilgang af nye møller og gradvis udskiftning af udtjente møller mange år frem i tiden. Til gengæld vil den teknologiske udvikling i retning af større og mere effektive møller betyde, at der på lang sigt – målt i antal - vil være færre vindmøller i Danmark, selvom den samlede kapacitet forøges.

Hvis man vil opføre en vindmølle

Ved henvendelse til kommunen kan man få oplyst, hvor det er muligt at få tilladelse til at opføre vindmøller.

Danmarks Vindmølleforenings uvidlige konsulenter kan vejlede om placering, valg af mølle, produktions- og økonomiberegninger og meget mere.

Yderligere oplysninger

»Cirkulære nr. 9295 af 22. maj 2009 om planlægning for og landzonetilladelse til opstilling af vindmøller«, Miljøministeriet.

»Vejledning nr. 9296 om planlægning for og landzonetilladelse til opstilling af vindmøller«, Miljøministeriet, maj 2009.

»Bekendtgørelse nr. 1335 af 6. december 2006«, Miljøministeriet, beskriver VVM-reglerne.

»Statslige udmeldinger til kommuneplan 2009«, december 2006, Miljøministeriet.

»Bekendtgørelse af lov om planlægning«, LBK nr. 1027, 20. okt. 2008. Miljøministeriet.

»Aftale mellem regeringen, S, DF, SF, R og Ny Alliance om den danske energipolitik i årene 2008-2011«. Den 21. februar 2008.

»Aftale mellem regeringen og KL vedrørende udbygning af vindmøller på land for perioden 2008-2011 begge år inkl.«, 25. april 2008.

»Rapport fra regeringens planlægningsudvalg for vindmøller på land«, januar 2007, Skov- og Naturstyrelsen, Miljøministeriet.

»Lov om fremme af vedvarende energi, lov nr. 1392 af 27. december 2008«, Klima- og Energiministeriet

»Den gode proces«. Folder om fremme af lokal forankring og borgerinddragelse i forbindelse med vindmølleplanlægning, Danmarks Naturfredningsforening, KL, Vindmølleindustrien og Danmarks Vindmølleforening, 2009

Særlige emneområder vedrørende vindmølleplanlægning er beskrevet i andre faktablade fra Danmarks Vindmølleforening.

DANMARKS
VINDMØLLEFORENING

Fakta om Vindenergi

Fakta om Vindenergi udgives af Danmarks Vindmølleforening.

Faktabladene, der giver faktaoplysninger om en række udvalgte emner, kan rekvireres fra sekretariatet eller hentes på www.dkvind.dk.

Danmarks Vindmølleforening
Ellemarksvej 47, Bygning 6
8000 Århus C

Tlf. 8611 2600
(kl. 9-15, fredag 9-13)
Fax 8611 2700
E-mail: info@dkvind.dk
www.dkvind.dk

Faktablad P2, december 2009